

ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2010:2
ARKEOLOGISK SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Spruthuset i Nora

Närke, Nora socken, Nora, Borgmästargatan, RAÄ 164:1

Helmut Bergold

ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2010:2
ARKEOLOGISK SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Spruthuset i Nora

Närke, Nora socken, Nora, Borgmästargatan , RAÄ 164:1
Helmut Bergold

Arkeologgruppen i Örebro AB

Drottninggatan 11, 702 10 ÖREBRO

Tel. 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se

arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

Arkeologgruppen, rapport 2010:2

Omslag: Nora, Geometrisk avmätning 1644, S53-1:1

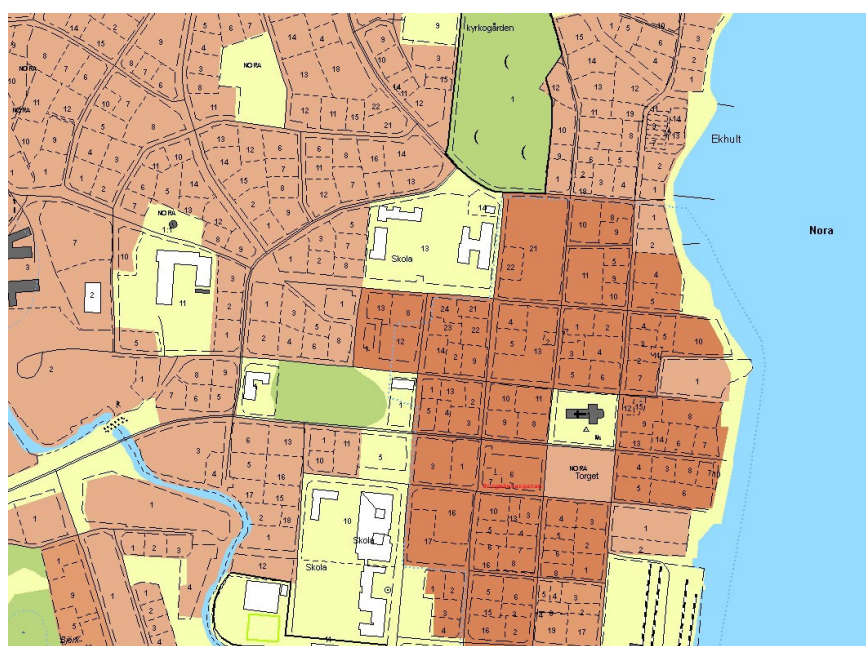
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Gävle 2010. Medgivande I 2010/0829.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	4
Bakgrund.....	4
Målsättning.....	5
Metod och genomförande.....	5
Resultat.....	5
Tolkning.....	6
Utvärdering av undersökningsplan.....	6
Administrativa uppgifter.....	7

Sammanfattning

Vid gatuschaktning i Nora centrum, vid Torgets sydvästra hörn, västerut längs Borgmästargatan (fig. 1 och 2) genomfördes en schaktningsövervakning. Resultatet visade att det fanns ett kulturlager längs hela schaktet med undantag för gatuavsnittet närmast torgets sydvästra hörn där flera brunnar och ventiler finns. Kulturlagret är cirka 0,06-0,1 meter tjockt och sammansatt av sandblandad lera, det finns direkt under dagens gatsten och sättsand. Fynden var få samt svåra att datera och utgjordes av hästkosömmar och enstaka skärvor rödgoods, trolig datering är 1700-talet.

Figur 1. Översikt över Nora stad med undersökningsplatsen markerad med rött. Skala 1:4000.

Bakgrund

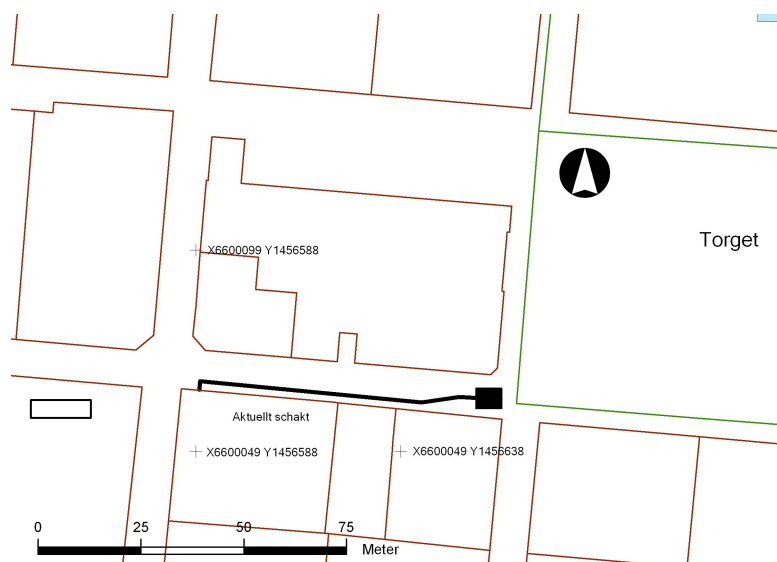
I samband med att Nora gamla brandstation, det så kallade spruthuset, ska renoveras och byggas om till kontor utfördes arbeten med installation av vatten och avlopp. Inga tidigare anslutningar fanns så nya ledningar skulle anläggas. Dessa skulle anslutas till befintliga brunn och ventil vid Torgets sydvästra hörn (fig. 1) eller i korsningen mellan Borgmästargatan och Rådstugugatan. Uppdragsgivare var Bergslagens Kommunalteknik.

Målsättning

Målsättningen var att övervaka och att dokumentera den del av fornlämningen som berördes.

Metod och genomförande

Övervakningen skedde i samband med schaktningsarbetena för ledningsdragningen och sträckte sig från gatukorsningen vid Torgets sydvästra hörn längs Borgmästargatans östra sida till sista porten på den gamla brandstationen (fig. 2). Schaktet grävdes med på platsen befintlig grävmaskin och enligt anläggningsarbetets plan. Dokumentationen var analog, vid kontroll av sektioner och grävning av kulturlager användes handverktyg.

Figur 2. Schaktets läge längs Borgmästargatans södra sida. Skala 1:2000.

I korsningen Borgmästargatan – Rådstugugatan var området kraftigt stört, där fanns två brunnar, en för avlopp och en för dagvatten dessutom fanns en ventil för avstängning av vatten. Schaktet var ca 4x2 meter stort. Utifrån detta parti grävdes sedan vidare mot väster längs Borgmästargatans södra sida.. Schaktets bredd var cirka 1,4 meter och djupet mellan 1,5 och 1,8 meter och den återstående längden cirka 40 meter.

Resultat

Stratigrafiskt fanns högst upp dagens gatubeläggning, bestående av

kullrig natursten som var upp till 0,25 meter stora. Stenarna var satta i sand/grus med lerinblandning, tillsammans cirka 0,2 meter tjockt. Under detta fanns mörkfärgad kulturpåverkad sandig lera som i botten hade en tunn, klen risbädd av enstaka kvistar som låg på ett lager infiltrerad lera, 0,05 meter tjockt. Kulturlagret var cirka 0,06-0,1 meter. Risbädden, och huggspån, uppträdde sporadiskt och upphörde vid cirka hälften av schaktets längd. Kulturlagret innehöll en del tegelkross, enstaka obrända ben samt i sin helhet sot och kol. I kulturlagret tillvaratogs ett fåtal fynd, främst järnföremål som spik och hästkosömmar, samt ett fåtal skärvor rödgods.

Den orörda marknivån, lera, återfanns mellan 0,35 och 0,2 meter under dagens marknivå. Närmast spruthuset, det vill säga vid schaktets slut var stratigrafin omrörd i samband med grundläggning av byggnaden.

Tolkning

Lagret var mycket kompakt och hårt sammanpressat och har troligen varit gatumark, det vill säga en föregångare till dagens gata. Det rikliga inslaget av kol och sot skulle kunna representera en av stadens bränder, eller en mindre brand i området. Utifrån det sparsamma fyndmaterialet har lagret sista fas daterats till 1700-talet.

Utvärdering av undersökningsplan

Under schaktningsövervakningen gjordes inga avvikelser från den planerade planen.

Administrativa uppgifter

Arkeologgruppens ärendenummer: 2010_3.

Länsstyrelsens dnr: 431-03121-2010.

Undersökningstid: 7-8 juni 2010.

Personal: Helmut Bergold.

Exploateringsyta: cirka 45 löpmetrar.

Undersökt yta: cirka 45 löpmetrar.

Dokumentationshandlingar som förvaras i Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA), RAA, Stockholm: 1 planritning i skala 1:2000,

Fynd: Inga fynd sparades.

